

TEBINBULOQ KONINI O’ZLASHTIRISH BO’YICHA KONNING TEXNOLOGIK MA’LUMOTLARI TAHLILI ASOSIDA KONNING ISH UNUMDORLIGINI RIVOJLANTIRISH TA’MOIYILLARI

Rametullayeva Mehriban Po’latbek qizi

Nukus konchilik instituti “Konchilik ishi va ishlab
chiqarish texnologiyalari” kafedrası magistranti

Annotatsiya: Maqolada Qoraqalpog‘iston Respublikasida joylashgan Tebinbuloq koni titanomagnetit rudasining kon bo‘lagiga ko‘ra, konni qazib olishning natijali texnologiyasi (konni qazib olish) ishlab chiqilgan. Rudani qazib olish, asosiy va yordamchi uskunalarni tanlash, nazarda tutilgan.

Kalit so‘zlar: Tebinbuloq koni, XCMG XE700, SANY SKT 105 S Avtosamosval.

Аннотация: В статье по данным участка рудника Тебинбулокского рудника титаномангнитных руд, расположенного в Республике Каракалпакстан, разработана результирующая технология шахтной добычи (шахтной добычи) добычи руды, отбора основных и вспомогательных.

Ключевые слова: Рудник Тебинбулок, XCMG XE700, Самосвал SANY SKT 105 S.

Abstract: In the article, based on the data from the Tebinbulok mine of titanium-magnetic ores, located in the Republic of Karakalpakstan, the resulting technology of mine mining (mine mining) for ore extraction, selection of main and auxiliary ones has been developed, equipment, as well as economic aspects.

Key words: Tebinbulok Mine, XCMG XE700, SANY SKT 105 S Dump Truck.

Bugungi kunda dunyoda temir asosida ko‘plab turdagi materiallarni ishlab chiqish istiqbollari O‘zbekistonda ham po‘lat olishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari ishlab chiqish zaruratini tug‘dirmoqda. Temir rudasi obyektlarini o‘rganish va sanoatni qora metallar, shu jumladan temir bilan ta‘minlash O‘zbekiston Respublikasi Davlat geologiya qo‘mitasining ustuvor va dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi, chunki mamlakatimiz haligacha qora mineral-xom ashyo bazasiga ega emas. O‘zbekiston Respublikasi hududida “Tebinbulok” titan magnetit rudalarining yirik koni mavjud. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 12-yanvardagi “Tebinbulok koni negizida kon-metallurgiya kompleksini qurish” investitsiya loyihasini amalga oshirish bo‘yicha ishlarni tashkil etish to‘g‘risida”gi PQ-3473-son qaroriga asosan”, “O‘zbekiston temir yo‘llari” AJ “Tebinbulok” titanomagnetit ruda konini kompleks o‘zlashtirish bo‘yicha investitsiya loyihasini amalga oshirishni boshladi.

Muhokama:

Tebinbulok titanomagnetit ruda konini kompleks o‘zlashtirish bo‘yicha investitsiya loyihasini amalga oshirish Tebinbulok konini o‘zlashtirish bo‘yicha tashkillashtirilgan texnologik ishlar bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, asosan konni oshich va qazib olish, yuklash ishlarini tog‘ri hisoblab chiqish ishlari bilan amalga oshiriladi.

Tebinbulok konining kon texnik shartlariga muvofiq tog‘ jinslarini qazish uchun tayyorlashda burg‘ulash va portlatish usuli qo‘llaniladi.

Quyidagi materiallar va uskunalar qabul qilinadi:

- Kaishan KT-9C tipidagi burg'ulash dastgohi (dizel)
- umumiy burg'ulash hajmi – 1107532,8 chiziqli metr;
- burg'ulash diametri 125 mm;
- tog' jinslarini bo'shatish uchun portlovchi modda - Granulit-M (yoki uning analogi);
- ishga tushirishning elektr bo'lmagan vositalari - Iskra-P, sekinlashuv 25 ms (yoki analog), Iskra-S, sekinlashuv 500 ms (yoki analog);
- jangovar patron - kartridjli Ammonit 6ZhV (yoki unga tenglashtirilgan);

- ishga tushirishning elektr vositalari – DSA/EDZN, 0 dan 10 ms gacha sekinlashuv (yoki ekvivalenti).

Qazish va yuklash ishlari

Foydali qazilmalarni qazib olish kalendar qazib olish rejasiga muvofiq amalga oshiriladi.

Birinchi davrda - 10 oy, XCMG XE700 D tipidagi " teskari kurakli" ekskavatorlari (yamasa analog) tomonidan 2,8 m³ ko'lamli chelak bilan Sany SKT105 S tipidagi avtoulavlarga (yamasa analogga) yuk ko'tarish quvati 70 tonna bilan ishlov beriledi. ekskavator podustupining en ulkan balandligi 5,0 m, yonbag'ring umumiy balandligi 10,0 m.

Ikkinchi davrda, uskunalar yetkazib berish beriw jadval va kalendar rejasiga muvofiq, qo'chimsha tarzda 20 m³ ko'lamli chelakli EKG-20 tipidagi " to'g'ri kurakli" ekskavatorlari (yoki analog) Sany SET150 S tipidagi avtoulavlarga (yoki 150 tonna yuk ko'tarish qobiliyatiga ega analogga) va BelAZ-75310 tipidagi avtoulavlarga (yoki analogga) yuk ko'tarish qobiliyatiga ega. Yordamchi ishlarda 450 kvt quvvatga ega Shantui SD60C5 (yamasa analog) tipidagi buldozerlar qo'llaniladi.

Qazish ikkinchi asosiy jarayondir. Qazish va yuklash ishlari tosh massasini yuzadan olib tashlash va uni transport vositalariga yuklashni o'z ichiga oladi. Karerlardagi bu jarayonlar uchun tijorat maqsadida ishlab chiqarilgan ekskavatorlarning texnik tavsiflarini portlatish to'xtash joyining tog' jinslarining qulashi parametrlari (kengligi va balandligi) bilan taqqoslash asosida amalga oshiriladigan ekskavator modelini tanlash kerak.

XCMG XE700D karer ekskavatori qurilish va qazib olishda foydalanish uchun maxsus ishlab chiqilgan kuchli va ishonchli og'ir uskunadir. Ilg'or texnologiyalar va innovatsion xususiyatlarga ega bo'lib, u sanoatning turli sohalarida ajralmas vositadir.

Xulosa

Tebinbuloq titanomagnetit konini o'zlashtirish ishlab chiqarish jarayonlarini kompleks mexanizatsiyalashda, xar bir jarayonda qo'llaniladigan mashina uskunalarini bir-biriga ish unumdorligi jixatidan uzviy bog'langan transport uskunalarini bilan taminlash lozim.

Tebinbuloq konini o'zlashtirish bo'yicha tashkillashtirilgan texnologik ishlar tog' massasini qazish uchun tayyorlash, qazish va yuklash ishlari; tog' massasini yuklash punktlaridan foydali qazilmalar va bo'sh tog' massasini qabul qilish punktlariga o'tkazish; chiqindilarni shakllantirish ishlari bilan amalga oshiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. N. H.Sagatov, L. T. Aripova Y. E. Petrosov, M. N. Djabborov OCHIQ KON ISHLARI TEXNOLOGIYASI VA KOMPLEKS MEXANIZATSIYALASH«KAMALAK PRESS» Toshkent- 2015
2. *V.V.Ржевский.* «Открытые горные работы. Производственные процессы» М.Книжный дом «Либроком», 2010
3. *V.V. Ржевский* «Технология и комплексная механизация открытых горных работ» М.Книжный дом «Либроком», 2010
4. *Н.Я.Репин* «Подготовка горных пород к выемке» М.изд «Горная книга», 2009
5. *Н.Я.Репин* «Выемочно – погрузочные работы» М.изд «Горная книга», 2010
6. *.В.В.Ржевский* «Открытые горные работы Часть1 Производственные работы» - М.Недра, 1985
7. *П.И.Томаков, И.К.Наумов* “Технология, механизация и организация открытых горных работ” М, изд. “МГГУ” 1992
8. *К.Н.Трубецкой, М.Г.Потапов, К.Е.Виницкий, Н.Н.Мельников и др.* Справочник открытые горные работы – М. «Горное бюро» 1994
9. <https://sany-sse.ru/catalog/karernyie-samosvalyi/sany-set150s/>
10. <https://sanybel.by/catalog/excavators/ekskavatory-sany-sy980h>
11. <https://ru.kaishanglobal.com/KT9C-Integrated-Down-the-hole-Drill-Rig-ru.html>